



İŞ DÜNYASI DÖVİZİN ARTIŞINDAN TEDİRGİN

MERKEZ Bankası'nın politika faizini yüzde 16'ya çekmesi ve ardından kurda yaşanan yükselişin iş dünyasında yankıları sürüyor. TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Twitter hesabından yaptığı değerlendirmede "Merkez Bankası'nın faiz indirimi kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerin hem de döviz kurlarının artması reel sektörümüzü tedirgin etmektedir" açıklamasını yaptı. 11'de





İş dünyası dövizin artışından tedirgin

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Merkez Bankası'nın faiz indirim kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerin hem de döviz kurlarının artmasının reel sektörü tedirgin ettiğini söyledi

MERKEZ Bankası Para Piyasası Kurulu'nun politika faizi 200 baz puan indirerek yüzde 16'ya çekmesi sonrası yükselen döviz kurlarına iş dünyasından tepki geldi. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu Twitter hesabından bir paylaşımında bulunarak artan döviz kurlarının reel sektörü rahatsız ettiğini duyurdu.

Hisarcıklıoğlu, "Merkez Bankası'nın faiz indirim kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerin hem de döviz kurlarının artması reel sektörümüzü tedirgin etmektedir. Temennimiz piyasadaki faizlerin ve enflasyonun düşeceği, finansal istikrarın tesis edileceği ortama en kısa sürede kavuşmaktır." ifadelerini kullandı.

İstikrar kalkışı şart

Merkez Bankası'nın faiz indirim kararı sonrası dövizdeki oynaklığı değerlendiren Demirtaş Organize Sanayi Bölgesi Sanayici İş İnsanları Derneği (DOSABİAD) Başkanı Nilüfer Çevikel, dövizdeki oynaklığın, iş dünyasında endişelere yol açtığını söyledi. Çevikel, güven ortamını oluşturmak için



süratle etkin yöntemlerin devreye alınması gerektiğini söyledi. Merkez Bankası'nın politika faizinde 200 baz puan indirim yapma kararı ile birlikte döviz kurlarındaki yukarı yönlü hareket karşısında Türk Lirası'nın yaşadığı değer kaybının, istenmeyen bir tabloya yol açtığını belirten Çevikel, "Enerji başta olmak üzere üretici üzerindeki maliyetlerin her gün daha da arttığı bir dönemden geçiyoruz. Bu süreçte fiyat istikrarının sağlanması, dövizde kırılganlığın gi-

derilmesi, satın alma gücünün artırılması öncelikler olarak belirlenmeli. İstikrar kalkışı oluşturularak bu yönde atılacak adımlar ile yatırımcının iştahının kaçırılmasının önüne geçilebilir" diye konuştu.

İstanbul Sanayi Odası Başkanı (İSO) Başkanı **Erdal Bahçıvan** ve **İstanbul Ticaret Odası** (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç de Merkez Bankası'nın faiz indirim kararı sonrası Twitter hesaplarından yaptığı açıklamalarda fiyat istikrarına vurgu yapan mesajlar vermişler-

di. **Erdal Bahçıvan**, "Merkez Bankası, faiz indirim kararıyla enflasyonu önemsemediğini ve dikkate almadığını ortaya koydu." ifadelerini kullanmıştı. Şekib Avdagiç de "TCMB'nin 200 baz puanlık faiz indirim kararı, yatırım ve ticaret yapmak isteyenleri ferahlatma önceliğini ortaya koyuyor. Bununla birlikte fiyat istikrarı, faiz ve Döviz arasındaki hassas ilişkilerin gözetilmesi, iş dünyası için önem arz ediyor." açıklamalarını yapmıştı.



Hisarcıklıoğlu: Reel sektör tedirgin

MERKEZ Bankası'nın politika faizini yüzde 16'ya çekmesi ve ardından kurda yaşanan yükselişin iş dünyasında yankıları sürüyor. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, "Merkez Bankası'nın faiz indirimi kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerin hem de döviz kurlarının artması reel sektörümüzü tedirgin etmektedir" açıklamasını yaptı. Hisarcıklıoğlu Twitter hesabından yaptığı değerlendirmede, "Temennimiz piyasadaki faizlerin ve enflasyonun düşeceği, finansal istikrarın tesis edileceği ortama en kısa sürede kavuşmaktır" ifadelerine yer verdi. Perşembe günkü sürpriz faiz kararı sonrası **İstanbul Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Merkez Bankası, bugünkü kararıyla enflasyonu önemsemediğini ve dikkate almadığını ortaya koydu" paylaşımını yapmıştı. (**Ekonomi Servisi**)



9.66 DOLAR CAYIR CAYIR

▲ Sonucu bilinerek alınan faiz indirimi karan döviz ateşine benzin oldu. Kur 9.66 ile yeni tarihi zirvesine ulaştı. TL, dolar karşısında yüzde 3'ten fazla düşüşle son 48 saatte dünyada en fazla değer kaybeden 'gelişen ülke para birimi' oldu. Yatırım kuruluşları da hem kur hem enflasyonda yıl sonu tahminlerini yukarı çekti. İYİ Partili Durmuş Yılmaz "MB küçük çaplı iki hamle daha yaparsa tam bir para krizine girebiliriz. Bu iş sonu hüsrarla biten 'para taşıması'na dönmemeli. Yoksa sistem çöker" açıklaması yaptı. S/4



Yurt içinde döviz kurlarında yaşanan hareketlilik haftanın son işlem gününde de devam etti. Dün son saatte kur yeni rekor seviyeleri test etmeye devam etti.

Düşük faiz inadı TL'ye pahalıya mal oldu

Merkez Bankası'nın faiz hamleleri sonrasında TL'deki değer kaybı hız kazandı. Uzun bir süredir faiz indirimi söylemleriyle zaten hareketlenen kur, son 2 ayda yapılan hamleler sonrasında TL karşısında tarihi rekor seviyelerine ulaştı. Haftanın son işlem gününde de kur piyasaların açılmasıyla birlikte 9.66 ile yeni zirvesine imza attı.

Ekonomi yönetiminin aldığı kararlar lirayı her geçen gün biraz daha değersizleştiriyor. Özellikle Merkez Bankası'nın faiz hamlesi kura rekor üstüne rekor kurdu. Faiz düşüşüyle birlikte TL'deki kısıp derinleşirken, Merkez'in sürpriz hamlesi son 2 ayda kura yeni zirveleri beraberinde getirdi. Merkez Bankası'nın önceki günkü 200 baz puanlık faiz indiriminden ardından Türk Lirası'nın değer kaybı sürüyor. Dün sabah piyasaların açılmasıyla dolar/TL kuru hızla yükselerek 9.66'ya geçti. Euro/TL kuru 11.24'e, Sterlin/TL kuru da 13.32'ye geçti. Piyasa-

lar dün en fazla 50 ya da 100 baz puanlık faiz indirimi bekliyordu. Merkez Bankası'nın 200 baz puan indirimi yaparak politika faizini enflasyonun altında bir seviye olan yüzde 16'ya çekmesi, TL'de değer kaybını hızlandırdı. Altının gramı da 554 TL'ye yükseldi. Türk lirası, dolar karşısında yüzde 3'ten fazla düşüşle son iki günde en fazla değer kaybeden gelişen ülke para birimi olurken ikinci sırada yüzde 1.63 düşüşle Güney Afrika randi geldi. Türkiye'nin kredi temerrüt risk primi (CDS), faiz indirimi kararı sonrasında 16 baz puan yükselişe 460 baz puanı-

cakarak 10 yıllık tahvil faizi yüzde 20.46 seviyesinde bulunuyor. Doların en fazla işlem gördüğü para birimlerine karşı değerini ölçen Bloomberg Dolar Spot Endeksi yüzde 0.1 düşüşle 1.155 civarına seyr ediyor. 10 yıl vadeli ABD Hazine tahvil faizi ise yüzde 1.68 seviyesine kadar geriledi. ITC Capital Kademeli Kur Analisti Piotr Matsy, yaptığı değerlendirmede 200 baz puanlık faiz indiriminin, piyasadaki 50 baz puanlık beklentiyle karşılaştığını, birçok piyasa katılımcısına göre Eylül ayında faiz indirimi kararından muhtemelen daha büyük bir sok olduğunu söyledi. Eylül ayında TCMB 1.5 yıl ardından ilk faiz indirimi kararını vermişti. Matsy, TCMB'nin faiz indirimlerini, yılın geri kalanında faiz indirimi olmayacağı yönündeki yönlendirmesiyle dengelemeye çalıştığını ifade etti. Bununla birlikte Türk lirasına olan yatırımcı güveninin negatif kalmaya devam edeceğini belirtti. Matsy, Türk lirasındaki değer kaybı ile küresel emtia fiyatlarındaki artış dolayısıyla yüzde 20'ye yakın masnet enflasyonun gerilemesinin olası olmadığını dikkat çekti.

— EKONOMİ SERVİSİ

'KREDİ DESTEKLİ BÜYÜME STRATEJİSİ'

MUFG Bank Gelişen Piyasalar Araştırma Müdürü Ehsan Khoman, indirimin önden yüklemeli niteliğine dikkat çekti. Khoman Ekim toplantısından 100 baz puan indirimi beklendiklerini, beklentinin üzerinde gelen 200 baz puanlık indirimin, çekerek enflasyondaki yükseliş ve faiz kaybına rağmen her ne pahasına olursa olsun kredi destekli büyüme stratejisi doğrultusunda atılmış olduğunu yüklemeli gevşeme sinyali verdiğini söyledi. Khoman 100 baz puanlık indirimi Aralık itibarıyla faiz yüzde 15'e indirilene kadar öngördüklerini ifade etti. Medley Advisors Gelişen Piyasalar Direktörü Nick Stadtmiller ise TCMB'nin verdiği sinyal an meselesine dikkat çekti. Stadtmiller, indirimin beklentilerinin üzerinde olduğunu fakat TCMB'nin olası indirimlerin için sınırlı alan kaldığı vurgusunu yaptığı söyledi.

'BİR HAMLE DAHA YAPARLARSA SİSTEM ÇÖKER'

CHP Sözcüsü Faik Öztürk, Merkez Bankası'nın faiz indiriminden ardından dolar kurundaki yükselişe dikkat çekerek "Her saniye fakirleşiyoruz" yorumunu yaptı. Öztürk Twitter hesabından yaptığı paylaşımda "Verin kardişinize yettiyi, görün ekşiyi" dedi. Öztürk, Dolar 9.66'nın üzerinde. Her saniye fakirleşiyoruz" ifadesini kullandı. İYİ Partili Dummuş Yılmaz ise "Dolar 10.66 TL'yi gördü. İçin hafife alınacak yanı yok. Tamam kaydı (flat) para ve dalgalı kur rejimindeyiz. Allah korusun, MB küçük çaplı da olsa ilk hamle daha yaparsa tam bir para krizine girebiliriz. Bu işi sonu hüsrarla biten" para tartışmasına dikkat çekti. "Yoksa sistem çöker" açıklamasını yaptı.

'GEVŞEME POLİTİKA ÖNCELİĞİ DEĞİL'

JP Morgan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın Kasım ayında faizleri 100 baz puan daha düşürceği tahmininde bulundu ve enflasyon tahminini sert şekilde yükseltti. JP Morgan ekonomisti Yarkın Cebeci müşterilere ilettili notunda "Önden yüklemeli bu tür bir gevşeme, enflasyonu hızla düşürmenin bir politika önceliği olmadığını gösteriyor. Bu adımı fiyat beklentileri artıracğından endişe ediyoruz; bu yıl için enflasyon tahminimizi yüzde 19.9'a, 2022 için ise yüzde 16.4'e revize ediyoruz" dedi. JP Morgan, daha önce enflasyonun 2021 sonunda yüzde 16.7 olmasını beklili-

yordu. TCMB'nin politika faizini önce 50 baz puan düşürmesini ve iki tane 25 baz puanlık indirim yapmasını öngören Goldman Sachs, yüksek enflasyon göz önüne alındığında bunun bir hata olacağına dikkat çekti. Goldman Sachs analistleri yayımladıkları raporda, "Türkiye ekonomisi için temel sorunun büyümenin ziyade yüksek ve artan enflasyon olduğunu düşünüyoruz. Bu olayı ve enflasyonun resmi hedefin dört kat olduğunu göz önüne aldığımızda, birincil sorunun enflasyon olduğunu ve faizlerin artmasını gerektirdiğini düşünmeye devam ediyoruz" diye konuştu.



'ÇEYREK ALTIN BİN LİRAYA MERDİVEN DAYADI'

Tahvil ve altın hareketlerinin bu hafta yükselmesinde ise küresel enflasyon ve yavaşlamanın fiyatlandırıldığı görülüyor. Öns altın bu hafta yeniden bin 800 dolara doğru yükseliş yapıyor. Aylık bazda yüzde 2 primlenen kıymetli madde kasa vadeye yaklaşmayan 1.810-1.830 dolar aralığı güçlü direnç bölgesi olarak izleniyor. Tarihinde TCMB'nin 200 baz puan indirimi yapması ve faiz indirimlerinin devam edeceği endişesiyle TL, dolar karşısında rekor düşüş yaşadı. Dolar kurunun 9.66'ya yaklaşması yurt içinde altın fiyatları da Kasım 2020 rekorunu kırı. Gram altın bugün 556.8 TL ile tarihi zirveyi geçti. Gram altın bu ayki getirisini de yüzde 10'a geçti. Çeyrek altın ise bin liraya yaklaştı.

SERT ARTIŞLAR BEKENİYOR

HSBC yıl sonu dolar/TL tahminini 8.65'ten 9.80'e, 2022 yıl sonu tahminini ise 8.80'den 10.70'e yükseltti. CEEMEA FX Stratejisti Murat Toprak tarafından yayımlanan raporda liradaki ilave zayıflıkta rol oynayabilecek üç faktör şöyle sıralandı, yüksek enflasyon beklentileri gölgesinde reel faizlerin basılanması, yüksek dolarizasyon riski, cari dengede iyileşmenin kesintisine uğraması. Unicredit, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın politika faizini yüzde 16'ya indirmesinden sonra sene sonu dolar/TL tahminini 9.3'ten 10.5'e güncelledi. 2021 sonunda faizler yüzde 14'e inmesini beklendiklerini söyledi. 2021 sonu için enflasyon tahminini de yüzde 18.5'ten yüzde 19.6'ya çıkardı. Unicredit, 2022'nin ilk yarısında yıllık enflasyonun yüzde 20'den daha olacağını sonrasında ise yüzde 16.3'e doğru gerileyeceğini öngördüklerini belirtti. 2021'in sonuna kadar gerçekleşecek toplantıların her birinde 100 baz puanlık indirim beklendiklerini dile getiren banka, Türk lirasındaki değer kaybını önüne geçmek için resmi kurulların daha önce uygulanan önlemleri ağırlaştırarak vurguladı. Çift haneli dolar/TL'nin dolarizasyonu artırabileceğini söyleyen Unicredit, 2021 sonunda dolar kurunun 10.5'e ulaşmasını, 2022'nin sonunda ise 11.8 olmasını bekliyor.

'REEL SEKTÖRÜMÜZÜ TEDİRGİN EDİYOR'

İş dünyasının da tedirginliği sürüyor. TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu "Merkez Bankası'nın faiz indirimi kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerin hem de döviz kurlarının artması reel sektörümüzü tedirgin etmektedir. Temennimiz piyasadaki faizlerin ve enflasyonun düşeceği, finansal istikrarın tesis edileceği ortama en kısa sürede kavuşmaktır" ifadelerine yer verdi. Önceki gün de İstanbul Sanayi Odası Yürütme Kurulu Başkanı **Ental Babuşcu** "Merkez Bankası, kararla enflasyonu önlemesini ve dikkate almadığını ortaya koydu" paylaşımlarını yaptı. İTO Başkanı Şekip Arıdoğan ise "TCMB'nin 200 baz puanlık faiz indirimi kararı, yatırım ve ticaret yapmak isteyenleri feshatla önlediği ortaya çıkıyor. Bununla birlikte fiyat istikrarı, faiz ve döviz arasındaki hassas dengenin gözetilmesi, iş dünyası için önem arz ediyor" dedi.

'HOŞ GELDİN 1994 KRİZİ'

Eski Ziraat Bankası Genel Müdür Yardımcısı ve ekonomist Şenol Babuşcu, kur zirvesiyle ilgili, "Hoş geldin 1994 krizi" paylaşımını yaptı. Babuşcu durumu şöyle açıkladı: "O dönemde Başbakan Prof. Dr. Tansu Çiller ısrarla faizleri düşük tutmak istedi. 4 ayda dolar kuru yüzde 100'ün üzerinde arttı. Faizler düşük tutulacağı inadı sonrasında faizler yüzde 400'e kadar çıktı. Tarih tekerrürden ibaretti". Ekonomist Prof. Dr. Veynel Usluoğlu da yabancı yatırımcıların Türkiye'ye gelmeme, önemli bir nedeni gerçek enflasyonu bilmelerinde aramak gerekir. Faiz karar, para ve maliye politikalarının tam koordinasyonu ile alınır ve tüm sorumluluk o politika yapıcılara atılır. Başta MB başkanı ve Maliye Bakanı olmak üzere. Halk onların seslerini duyamaz istiyor" dedi. Ekonomist Hilmi Eğilmez de "Ateşle oynarsan elin, faizle oynarsan paran yanar. Kurda oynamanın tehlikesi yoktur" yorumunu yaptı.

AK PARTİLİ TAYYAR: BUNUN BİR İZAHI OLSA GEREK

Merkez Bankası'nın politika faizini 200 baz puan indirerek, yüzde 16'ya çekmesi AK Parti yönetiminin açıklaması çığır açtı. AK Parti MKYK üyesi Sami Tayyar, Twitter üzerinden yaptığı paylaşımda, Merkez Bankası'nın söz konusu kararı sonrası döviz kurunun tırmanışa geçmesini iznet ederek "Ekonomi yönetiminin uyguladığı yüksek kur politikasının mutlaka bir izahı olsa gerek" dedi. "Toplum tepkili, zihiller kargaşa" diyen Tayyar "O halde politikamız ni-marlara, kamusunu ayarlı şekilde aydınlat-mak, güven vermek, umutlandırmaktır. Buna fazlasıyla ihtiyacımız var" ifadelerini kullandı.

BORSADA YABANCI PAY YÜZDE 41'E DÜŞTÜ

Ekonomist İris Gbre "23 Eylül ilk faiz indiriminden 15 Bim'e toplam menkul kıymet çığı 1.9 milyar dolar. Borsa yabancı payı yüzde 41.31'e düştü. İlk faiz indirimi konuşulan açıldığı günün bugüne kur 1.33 TL yükseldi. Dg borcumuz 62 milyar dolar arttı. Asgari ücret 343 dolardan 295 dolara düştü. Dolarla grafik ağ 9.50'den shortlandı. 8.80'den alım diyorlar burada mı? Dolar/TL'de makul değer, hedef fiyat, grafik analizi olmaz" dedi. Ekonomist Doç. Dr. Özgür Demir ise "Binin bunu demesi gerekmiyor değil mi? Hayatımız serbest düşüşe ve tek çıkışımız var. Hızlı denetimimiz olmadıkça her günümüz demokrasiyi hem toplumsal barış hem de milli güvenliği tehdit eder" diye konuştu.

TAHMİNLER YUKARI YÖNLÜ

Societe Generale, 18 Ekim'de yayımladığı raporda yıl sonu dolar kuru tahminini 9.25'ten 9.80'e çıkardı. TCMB'nin Ekim ayında faizleri 100 baz puan indirmesini beklendiklerini söyledi. Türkiye'de dolarizasyonun hızlanmasını bekleyen banka, gelecek aylarda Türk lirası mevduatlarında düşüş görülmeyeceğini da duraksama olmasını beklendiklerini belirtti. Barclays de TCMB'nin yüzde 15'ten daha fazla indirim yapacağını beklemeye devam edeceğini, ancak bunun 18 Kasım'daki toplantıda tek seferde yapılabileceğini öngördü.



Reel sektörden açıklama: Dövizdeki artıştan tedirginiz

MERKEZ Bankası'nın faizi yüzde 16'ya indirme kararının ardından dövizde yaşanan yükseliş devam ederken Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'ndan "Tedirginiz" açıklaması geldi. Hisarcıklıoğlu, Twitter hesabından yaptığı açıklamada, iş dünyasının TL'nin değerinde yaşanan rekor değer kaybından endişe ettiğini net biçimde ortaya koydu.



TOBB Başkanı mesajında, "Merkez Bankası'nın faiz indirimi kararı sonrası hem uzun vadeli faizlerin

hem de döviz kurlarının artması reel sektörümü zü tedirgin etmektedir. Temennimiz piyasadaki faizlerin ve enflasyonun düşeceği, finansal istikrarın tesis edileceği ortama en kısa sürede kavuşmaktır" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan da dün, "Merkez Bankası, kararıyla enflasyonu önemsemediğini ortaya koydu" mesajını paylaşmıştı.